

Historia 4 -8

Zakładane osiągnięcia ucznia

Po klasie czwartej:

Wiadomości

Uczeń:

- wie, czym się zajmuje historia jako nauka,
- zna podstawowe jednostki czasu,
- zna symbole narodowe,
- wie, jaką rolę symbole narodowe odgrywają w życiu narodu i państwa,
- wymienia święta narodowe i wie, jakie wydarzenia upamiętniają,
- wymienia najważniejsze dla państwa, regionu i miejsca zamieszkania zabytki,
- wymienia poznane postaci oraz ich dokonania.

Umiejętności

Uczeń:

- odróżnia przeszłość, teraźniejszość i przyszłość,
- lokalizuje wydarzenia w czasie (era, epoka, tysiąclecie, wiek, połowa wieku),
- oblicza upływ czasu pomiędzy wydarzeniami (okres naszej ery i okres przed naszą erą),
- porządkuje wydarzenia w kolejności chronologicznej,
- dostrzega związki przyczynowo-skutkowe pomiędzy wydarzeniami (w dziejach państwa i w życiu jednostek),
- wyciąga wnioski z tekstów kultury, map, schematów, tabel,
- dostrzega i opisuje zmiany zachodzące w rozwoju kulturowym państwa,
- potrafi wskazać wpływ wydarzeń z przeszłości na współczesność,
- krytycznie analizuje teksty kultury, odróżnia warstwę informacyjną od opinii, treści wyjaśniających i propagandowych,
- lokalizuje w przestrzeni swoją miejscowość, region, Polskę,
- dostrzega zmiany granic państwa polskiego na przestrzeni dziejów,
- wykorzystuje różne źródła wiedzy, w tym ikonograficzne i kartograficzne,
- posługuje się poznanymi pojęciami historycznymi i je definiuje,
- przedstawia własne stanowisko, podaje argumenty,
- konstruuje ciągi narracyjne przy wykorzystaniu różnych źródeł informacji,
- tworzy krótsze i dłuższe formy wypowiedzi – notatkę, opowiadanie, dialog, plakat, prezentację itp.

Postawy

Uczeń:

- szanuje nasze państwo, jego symbole i instytucje,
- ma szacunek dla pamiątek przeszłości – rodzinnych i narodowych,
- buduje postawę patriotyzmu, poznając dokonania wybitnych Polaków,
- szanuje poglądy innych osób,
- współpracuje w grupie,
- ocenia pracę własną i kolegów,
- podejmuje się różnych aktywności na rzecz klasy, szkoły, miejscowości,
- internalizuje system wartości charakterystyczny dla zachodniego kręgu kulturowego,
- szanuje osiągnięcia innych kultur.

Po klasie piątej:

Wiadomości

Najstarsze cywilizacje

Uczeń:

- porządkuje chronologicznie epoki prehistoryczne, przyporządkowuje epokom osiągnięcia człowieka,
- porównuje koczowniczy i osiadły tryb życia,
- lokalizuje w czasie i przestrzeni starożytne cywilizacje – Mezopotamii, Egiptu, Izraela, Grecji i Rzymu,
- dostrzega związki między warunkami naturalnymi a zajęciami ludności (różnice i podobieństwa w tych kulturach),
- porównuje zajęcia ludności i struktury społeczne omawianych cywilizacji,
- charakteryzuje systemy władzy pierwszych państw,
- opisuje systemy wierzeń ludów starożytnych, wyjaśnia różnice między politeizmem a monoteizmem,
- opisuje i przyporządkowuje osiągnięcia kulturowe (z zakresu kultury materialnej i duchowej) cywilizacjom,
- wyjaśnia przełomowe dla rozwoju cywilizacji znaczenie pisma, przyporządkowuje rodzaje pisma kulturom.

Starożytna Grecja

Uczeń:

- lokalizuje w czasie i przestrzeni zasięg cywilizacji greckiej,
- opisuje systemy wierzeń starożytnych Hellenów, zna podstawowe mity,
- wyjaśnia wpływ religii na życie codzienne i osiągnięcia kulturowe (sztuka, igrzyska olimpijskie, teatr),
- opisuje osiągnięcia kulturowe z zakresu kultury materialnej (architektura, sztuka) i duchowej (literatura, myśl filozoficzna) Greków,
- charakteryzuje społeczeństwa i sposób rządzenia Sparty i Aten w V w. p.n.e.,
- opisuje wojny Greków z Persami, wyjaśnia przyczyny zwycięstw Greków,
- opisuje zdobycze Aleksandra Wielkiego – terytorialne i kulturowe.

Starożytny Rzym

Uczeń:

- lokalizuje w czasie i przestrzeni cywilizację rzymską, opisuje rozwój terytorialny (czas i terytorium),
- przedstawia strukturę społeczną społeczeństwa w starożytnym Rzymie,
- dostrzega wpływ różnych grup społecznych na gospodarkę (niewolnictwo), armię i sposób sprawowania władzy,
- opisuje sposób sprawowania władzy w okresie republiki, porównuje rzymską republikę i cesarstwo z poznanymi wcześniej ustrojami,
- charakteryzuje dorobek kulturalny Rzymu w zakresie sztuki, architektury, prawa,
- dostrzega wpływ starożytnych Rzymian na kulturę Europy,
- lokalizuje w czasie i przestrzeni narodziny chrześcijaństwa, opisuje proces rozprzestrzeniania się tej religii,
- rozumie wkład św. Pawła w rozwój nowej religii, dostrzega zmianę w statusie chrześcijaństwa – od prześladowań do religii państwowej,
- dostrzega przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego.

Bizancjum i świat islamu

Uczeń:

- lokalizuje w czasie i przestrzeni narodziny islamu,
- opisuje wpływ Arabów i islamu na dzieje Europy Zachodniej i Bizancjum,
- lokalizuje w czasie cesarstwo bizantyńskie, opisuje zmiany terytorialne,
- charakteryzuje osiągnięcia cesarstwa wschodniorzymskiego w dziedzinie kultury, prawa i sposobu sprawowania władzy.

Średniowieczna Europa

Uczeń:

- charakteryzuje społeczeństwo średniowiecznej Europy,
- dostrzega ewolucję systemu – od systemu lennego do społeczeństwa stanowego,
- rozumie znaczenie panowania Karola Wielkiego dla Europy w okresie średniowiecza,
- opisuje i porównuje życie na wsi i w mieście w wiekach średnich,
- opisuje kulturę rycerską,
- dostrzega wpływ Kościoła rzymskokatolickiego, zwłaszcza zakonów na kulturę i rozwój cywilizacyjny Europy

w epoce średniowiecza,

- porównuje style romański i gotycki,
- opisuje relacje między władzą królewską, cesarską i papieską,
- wyjaśnia przyczyny i konsekwencje rozłamu Kościoła.

Polska pierwszych Piastów

Uczeń:

- lokalizuje plemiona słowiańskie i plemiona polskie,
- sytuuje w czasie i przestrzeni państwo Mieszka I,
- przedstawia przyczyny i skutki chrystianizacji,
- przedstawia w czasie i w przestrzeni rozwój państwa Bolesława Chrobrego,
- ocenia znaczenie zjazdu w Gnieźnie i koronacji Bolesława Chrobrego dla pozycji państwa polskiego w Europie,
- rozumie znaczenie budowy niezależnej struktury Kościoła w Polsce dla niezależności państwa,
- wyjaśnia przyczyny kryzysu monarchii pierwszych Piastów,
- opisuje proces odbudowy państwa,
- charakteryzuje społeczeństwo państwa pierwszych Piastów i system grodowo-służebny.

Od rozbitcia dzielnicowego do Kazimierza Wielkiego

Uczeń:

- lokalizuje w czasie okres rozbitcia dzielnicowego,
- przedstawia przyczyny i skutki rozbitcia dzielnicowego,
- dostrzega wpływ politycznego rozbitcia na zmiany terytorialne i pozycję Polski w Europie,
- przedstawia przyczyny i skutki powstania państwa krzyżackiego na terenie Prus,
- charakteryzuje zmiany społeczne i gospodarcze będące skutkiem kolonizacji na prawie niemieckim (struktura społeczna i narodowościowa),
- charakteryzuje proces zjednoczenia państwa polskiego,
- dostrzega wkład Kazimierza Wielkiego w budowanie podstaw potęgi państwa – działania w zakresie gospodarki, obronności, kultury i polityki zagranicznej.

Polska w XIV–XV wieku

Uczeń:

- lokalizuje w czasie i przestrzeni Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie, opisuje zmiany terytorialne,
- podaje przyczyny i skutki unii Polski z Litwą w XIV i XV w.,
- ocenia wpływ sojuszy i unii na sytuację międzynarodową państwa polskiego,
- przedstawia, w sposób uporządkowany chronologicznie, przebieg konfliktu z zakonem krzyżackim,
- opisuje społeczeństwo stanowe,
- charakteryzuje przywileje szlacheckie,
- porównuje monarchię stanową w Polsce ze sposobem sprawowania władzy przed rozbitciem dzielnicowym.

Umiejętności

Uczeń:

- posługuje się mapą (odczytuje informacje w ujęciu statycznym i dynamicznym),
- analizuje tekst źródłowy co do treści i intencji przekazu,
- analizuje źródła ikonograficzne w warstwie informacyjnej i propagandowej,
- lokalizuje wydarzenia w czasie, oblicza upływ czasu między wydarzeniami, porządkuje wydarzenia w kolejności chronologicznej,
- posługuje się poświadczonymi pojęciami historycznymi,
- wykazuje związki przyczynowo-skutkowe między wydarzeniami, a także między zjawiskami z różnych dziedzin życia społecznego,
- przyporządkowuje osiągnięcia kręgom kulturowym i osobom,
- dostrzega wpływ wydarzeń z przeszłości na współczesny obraz Polski i Europy,
- ocenia dokonania postaci historycznych,

- wyciąga wnioski, uzasadnia swoje stanowisko,
- buduje ciągi narracyjne,
- ocenia postaci i zjawiska.

Postawy

Uczeń:

- szanuje osiągnięcia cywilizacyjne różnych kultur,
- docenia dokonania naszych przodków w zakresie polityki, gospodarki i kultury dla budowy niezależnego i silnego państwa polskiego,
- przyjmuje system wartości wywodzący się ze wspólnych korzeni cywilizacji śródziemnomorskiej i judeo-chrześcijańskiej.

Po klasie szóstej:

Wiadomości

Wielkie odkrycia geograficzne

Uczeń:

- wyjaśnia przyczyny wypraw odkrywczych,
- sytuuje w czasie i przestrzeni wielkie wyprawy żeglarzy z Portugalii, Hiszpanii, Anglii i Francji,
- przedstawia skutki (gospodarcze, społeczne i kulturowe) odkryć dla Starego i Nowego Świata.

„Złoty wiek” w Polsce na tle europejskim

Uczeń:

- charakteryzuje styl renesansowy,
- wymienia wielkich twórców europejskiego renesansu, potrafi przyporządkować osiągnięcia poszczególnym twórcom,
- wyjaśnia pojęcie „człowiek renesansu” na przykładach wielkich osobowości,
- przedstawia przyczyny reformacji,
- charakteryzuje wyznania protestanckie, porównuje je z katolicyzmem,
- opisuje postęp reformacji w Europie,
- przedstawia założenia reformy Kościoła katolickiego,
- lokalizuje w czasie i przestrzeni państwo ostatnich Jagiellonów,
- opisuje demokrację szlachecką (dalszy rozwój przywilejów szlacheckich, skład i uprawnienia sejmu walnego i sejmików ziemskich, reformy wojskowe),
- lokalizuje sąsiadów państwa polsko-litewskiego,
- ocenia politykę Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta wobec Państwa Zakonu Krzyżackiego,
- charakteryzuje gospodarkę folwarczno-pańszczyźnianą,
- wyjaśnia sens powiedzenia „Polska spichlerzem Europy”,
- charakteryzuje położenie mieszczaństwa i chłopów w Rzeczypospolitej,
- przedstawia przyczyny, postanowienia i skutki unii realnej (na przykładzie unii lubelskiej),
- wymienia twórców renesansu w Polsce, ocenia ich dokonania.

Początki Rzeczypospolitej Obojga Narodów

Uczeń:

- lokalizuje w czasie i przestrzeni Rzeczpospolitą Obojga Narodów,
- charakteryzuje strukturę narodowościową państwa polsko-litewskiego,
- przedstawia różnicowania wyznaniowe, dostrzega powiązania między narodowością a wyznawaną religią,
- wyjaśnia założenia konfederacji warszawskiej,
- rozumie, co oznacza określenie „państwo bez stosów”,
- opisuje sposób funkcjonowania państwa w okresie bezkrólewia,
- wyjaśnia okoliczności uchwalenia artykułów henrykowskich,
- przedstawia zasady wolnej elekcji i skutki dla ustroju państwa.

Rzeczpospolita Obojga Narodów i jej sąsiedzi w XVII wieku Uczeń:

- lokalizuje w przestrzeni państwo polsko-litewskie i jego sąsiadów,
- wymienia główne przyczyny wojen z Rosją, Turcją i Szwecją,
- przedstawia znaczenie potopu szwedzkiego,
- podaje przyczyny i skutki powstania Chmielnickiego, rozumie znaczenie tego wydarzenia dla Rzeczypospolitej i późniejszych stosunków polsko-ukraińskich,
- opisuje konflikty Rzeczypospolitej w ujęciu chronologicznym, tworzy ciągi przyczynowo-skutkowe,
- rozumie wpływ wojen na sytuację gospodarczą i społeczno-polityczną Rzeczypospolitej oraz jej pozycję w Europie,
- podaje cechy charakterystyczne baroku oraz najważniejszych twórców epoki i przykłady dzieł,
- lokalizuje w czasie omawiane wydarzenia oraz całą epokę.

Europa w XVII i XVIII wieku

Uczeń:

- charakteryzuje monarchię absolutną na przykładzie Francji,
- podaje podstawowe cechy monarchii parlamentarnej na przykładzie Anglii,
- porównuje te dwie formy ustrojowe, odnosi je do ustroju Rzeczypospolitej,
- przedstawia idee oświecenia w polityce, gospodarce, oświacie i kulturze,
- charakteryzuje reformy oświeceniowe na przykładzie wybranego państwa,
- definiuje monarchię absolutną oświeconą.

Rzeczpospolita Obojga Narodów w pierwszej połowie XVIII wieku

Uczeń:

- przedstawia przyczyny unii z Saksonią,
- ocenia sytuację wewnętrzną i zewnętrzną Rzeczypospolitej w czasach saskich.

W czasach oświecenia

Uczeń:

- przedstawia przyczyny buntu społeczeństwa w koloniach brytyjskich,
- charakteryzuje przebieg walk w wojnie o niepodległość,
- przedstawia wkład Polaków w walkę o niepodległość USA (Kazimierza Pułaskiego, Tadeusza Kościuszki),
- omawia ustrój USA, odnosi założenia ustrojowe do idei oświecenia,
- rozumie znaczenie *Deklaracji Niepodległości* i konstytucji USA,
- wyjaśnia przyczyny rewolucji francuskiej, przedstawia jej następstwa,
- analizuje *Deklarację Praw Człowieka i Obywatela*, odnosi jej zapisy do zasad oświeceniowych,
- lokalizuje w czasie i przestrzeni omawiane wydarzenia.

Rzeczpospolita w czasach stanisławowskich. Walka o utrzymanie niepodległości

Uczeń:

- przedstawia przykłady działań służących naprawie państwa za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego, w tym osiągnięcia Komisji Edukacji Narodowej,
- wymienia okoliczności zwołania Sejmu Wielkiego, charakteryzuje i ocenia jego reformy,
- rozumie znaczenie Konstytucji 3 maja dla Rzeczypospolitej w XVIII w. i dla narodu polskiego,
- przedstawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej, opisuje i ocenia jej następstwa,
- opisuje zmiany terytorialne po każdym rozbiorze, pokazuje je na mapie,
- przedstawia przyczyny, przebieg i skutki insurekcji kościuszkowskiej,
- podaje przyczyny zewnętrzne i wewnętrzne upadku Rzeczypospolitej,
- opisuje osiągnięcia polskiego oświecenie w dziedzinie literatury, sztuki, architektury, wskazuje zabytki epoki w regionie,
- lokalizuje w czasie i przestrzeni omawiane wydarzenia.

Świat w epoce napoleońskiej

Uczeń:

- przedstawia przemiany polityczno-ustrojowe i społeczno-gospodarcze w Europie w dobie napoleońskiej,
- wie, dlaczego Polacy poparli Napoleona,

- ocenia stosunek Napoleona do sprawy polskiej,
- opisuje okoliczności powstania Legionów Polskich, przedstawia ich historię,
- charakteryzuje terytorium i ustrój Księstwa Warszawskiego,
- rozumie znaczenie utworzenia Legionów Polskich we Włoszech,
- wie, jakie znaczenie dla Polaków miało powstanie Księstwa Warszawskiego.

Umiejętności

Uczeń:

- posługuje się mapą (odczytywanie informacji w ujęciu statycznym i dynamicznym),
- dokonuje analizy i interpretacji tekstu źródłowego,
- analizuje źródła ikonograficzne (warstwa informacyjna i propagandowa),
- lokalizuje wydarzenia w czasie, oblicza upływ czasu pomiędzy wydarzeniami, porządkuje wydarzenia w kolejności chronologicznej,
- posługuje się poznanymi pojęciami,
- wykazuje związki przyczynowo-skutkowe między wydarzeniami, a także między zjawiskami z różnych dziedzin życia społecznego, a także zjawiskami zachodzącymi w różnych państwach,
- dostrzega wpływ wydarzeń z przeszłości na współczesny obraz Polski i Europy,
- ocenia dokonania postaci historycznych,
- wyciąga wnioski, uzasadnia swoje stanowisko,
- buduje ciągi narracyjne,
- ocenia postaci i zjawiska.

Postawy

Uczeń:

- szanuje osiągnięcia cywilizacyjne człowieka w różnych epokach historycznych,
- docenia dokonania naszych przodków w zakresie polityki, gospodarki i kultury dla budowy niezależnego i silnego państwa,
- krytycznie odnosi się do wad, które doprowadziły do upadku Rzeczypospolitej,
- przyjmuje system wartości wywodzący się z osiągnięć epoki oświecenia,
- docenia fakt istnienia państwa jako wartości dla narodu.

Po klasie siódmej:

Wiadomości

Europa po kongresie wiedeńskim

Uczeń:

- omawia decyzje kongresu wiedeńskiego dotyczące Europy i ziem polskich,
- wskazuje na mapie wprowadzone zmiany terytorialne,
- charakteryzuje konstytucję Królestwa Polskiego i Rzeczypospolitej Krakowskiej,
- porównuje sytuację Polaków w Królestwie Polskim, na ziemiach zabranych, w Wielkim Księstwie Poznańskim i w Galicji,
- charakteryzuje rozwój gospodarczy, kulturalny i społeczny Królestwa Polskiego,
- przedstawia przyczyny powstania opozycji legalnej i nielegalnej w Królestwie Polskim,
- zna przyczyny wewnętrzne i zewnętrzne wybuchu powstania listopadowego,
- omawia przebieg wydarzeń powstania – działania zbrojne i wydarzenia polityczne,
- opisuje skutki powstania w trzech zaborach,
- charakteryzuje znaczenie Wielkiej Emigracji w życiu kulturalnym narodu,
- charakteryzuje przebieg rewolucji przemysłowej,
- ocenia skutki gospodarcze, społeczne i polityczne rewolucji przemysłowej.

Powstanie styczniowe

Uczeń:

- charakteryzuje sytuację społeczną i polityczną w Królestwie Polskim przed wybuchem powstania styczniowego,
- dostrzega wpływ wiosny posewastopolskiej na przemiany społeczne w Królestwie Polskim,
- przedstawia przyczyny powstania styczniowego,
- opisuje przebieg powstania, również w swoim regionie,
- przedstawia skutki powstania – represje wobec powstańców oraz skutki społeczno-gospodarcze,
- porównuje zasady uwłaszczenia chłopów w różnych zaborach.

Świat na przełomie XIX i XX wieku

Uczeń:

- opisuje procesy zjednoczeniowe (Niemcy i Włochy) i federacyjne (Austro-Węgry),
- dostrzega w tych procesach wpływ ideologii nacjonalistycznej,
- wymienia główne założenia nowoczesnych ruchów politycznych (socjalistycznego, ludowego, nacjonalistycznego),
- przedstawia przyczyny wojny secesyjnej i jej skutki dla USA,
- przedstawia podłoże kolonializmu,
- porównuje sytuację potęg kolonialnych i terytoriów im podporządkowanych,
- charakteryzuje proces przemiany społeczeństw w XIX w.,
- opisuje przemiany kulturowe na przełomie wieków,
- przedstawia politykę wynaradawiania prowadzoną przez zaborców wobec Polaków,
- opisuje autonomię galicyjską i porównuje ją z autonomią Królestwa Polskiego,
- porównuje sytuację Polaków w trzech zaborach,
- przedstawia i ocenia postawy Polaków wobec zaborców (praca organiczna, trójjózalizm, ruch spółdzielczy),
- przedstawia proces tworzenia się jednolitego narodu polskiego,
- charakteryzuje i porównuje programy polskich partii politycznych w zakresie narodowym i społecznym,
- analizuje wydarzenia z lat 1905–1907.

I wojna światowa

Uczeń:

- wymienia główne przyczyny wojny (polityczne i gospodarcze, pośrednie i bezpośrednie),
- omawia złożoność genezy konfliktu,
- przedstawia charakter działań zbrojnych (wojna światowa, pozycyjna, totalna, technologiczna, manewrowa),
- omawia najważniejsze wydarzenia militarne,
- rozumie wkład ludności cywilnej w prowadzenie konfliktu,
- dostrzega wpływ wojny na postęp technologiczny,
- rozumie podłoże rewolucji w Rosji,
- opisuje przebieg rewolucji i wojny domowej w Rosji,
- dostrzega wpływ rewolucji na działania wojenne we wschodniej Europie (pokój brzeski).

Sprawa polska w czasie I wojny światowej

Uczeń:

- przedstawia ewolucję poparcia dla sprawy polskiej wśród państw walczących,
- dostrzega związek między sytuacją militarną i polityczną państw walczących a stanowiskiem wobec Polaków,
- przedstawia działania Polaków,
- rozumie przyczyny porzucenia przez Józefa Piłsudskiego współpracy z państwami centralnymi,
- charakteryzuje działalność KNP,
- ocenia działania Polaków i postawę państw walczących.

Europa i świat po I wojnie światowej

Uczeń:

- rozumie wpływ wojny na przemiany kulturowe i cywilizacyjne, ocenia te przemiany,
- przedstawia najważniejsze postanowienia traktatów pokojowych z państwami centralnymi,
- dostrzega słabość systemu wersalskiego,
- przedstawia przyczyny zwołania i postanowienia konferencji w Rapallo i Locarno,

- przedstawia cele Ligi Narodów, ocenia działania organizacji,
- charakteryzuje sytuację w państwach totalitarnych (ZSRS i III Rzesza),
- porównuje genezę, podstawy ideologiczne i sposób funkcjonowania państw totalitarnych,
- porównuje państwa totalitarne i demokratyczne.

Polska w okresie międzywojennym

Uczeń:

- przedstawia proces formowania się państwowości polskiej na przełomie 1918 i 1919 r.,
- na podstawie aktów prawnych wskazuje na proces tworzenia się demokratycznej republiki,
- ocenia postawę polityków i społeczeństwa polskiego,
- rozumie złożoność procesu kształtowania granic,
- omawia przebieg wydarzeń w wytyczaniu granic (działania zbrojne i dyplomatyczne),
- ocenia postawę armii i społeczeństwa w walce o granice państwa polskiego,
- dostrzega wpływ procesu wytyczania granic na sytuację międzynarodową Polski w dwudziestoleciu międzywojennym,
- przedstawia ewolucję ustroju II RP – od demokracji po autorytaryzm,
- dostrzega wpływ sytuacji gospodarczej i społecznej na przemiany polityczne i ustrojowe,
- porównuje funkcjonowanie państwa w okresie obowiązywania konstytucji marcowej i konstytucji kwietniowej,
- ocenia rządy sanacji,
- charakteryzuje gospodarkę II RP, przedstawia jej osiągnięcia i porażki,
- dostrzega powiązania między polską gospodarką a gospodarką świata, między gospodarką a problemami społeczno-politycznymi,
- przedstawia położenie geopolityczne Polski i dostrzega jego wpływ na system sojuszy,
- ocenia politykę równowagi,
- charakteryzuje strukturę społeczną i narodowościową Polski,
- rozumie podłoże konfliktów społecznych i narodowościowych, ocenia postawę władz państwowych w próbach rozwiązywania konfliktów,
- ocenia rozwój cywilizacyjny państwa i społeczeństwa polskiego, jaki się dokonał w dwudziestoleciu międzywojennym.

Droga do wojny

Uczeń:

- przedstawia proces łamania postanowień traktatu wersalskiego przez nazistowskie Niemcy,
- ocenia politykę Zachodu wobec III Rzeszy i innych agresorów,
- przedstawia skutki paktu Ribbentrop – Mołotow dla Europy Środkowej i Wschodniej.

Umiejętności

Uczeń:

- posługuje się mapą (odczytuje informacje w ujęciu statycznym i dynamicznym),
- dokonuje analizy tekstu źródłowego,
- analizuje źródła ikonograficzne w warstwie informacyjnej i propagandowej,
- lokalizuje wydarzenia w czasie, oblicza upływ czasu między wydarzeniami, porządkuje wydarzenia historyczne w kolejności chronologicznej,
- posługuje się pojęciami,
- wykazuje związki przyczynowo-skutkowe między wydarzeniami, między zjawiskami z różnych dziedzin życia społecznego, a także zjawiskami zachodzącymi w różnych państwach,
- dostrzega zmiany w życiu społeczeństw i ocenia te zmiany,
- ocenia zmiany ustrojowe zachodzące w XIX i XX w.,
- dostrzega wpływ wydarzeń z przeszłości na współczesny obraz Polski, Europy i świata,
- ocenia dokonania postaci historycznych,
- wyciąga wnioski, uzasadnia swoje stanowisko,
- buduje ciągi narracyjne,

- ocenia postaci i zjawiska.

Postawy

Uczeń:

- szanuje osiągnięcia cywilizacyjne człowieka w epoce rewolucji naukowej, technologicznej, przemysłowej i społecznej,
- docenia dokonania naszych przodków w zakresie polityki, gospodarki i kultury dla budowy niezależnego i silnego państwa,
- krytycznie odnosi się do zjawisk i ustrojów totalitarnych,
- przyjmuje system wartości związany z demokracją,
- docenia fakt istnienia państwa jako wartości dla narodu,
- szanuje postawę współpracy między narodami.

Po klasie ósmej:

Wojna obronna Polski we wrześniu 1939 roku

Uczeń:

- na podstawie źródeł statystycznych, kartograficznych i pisanych ocenia szanse Polski w starciu z III Rzeszą i ZSRS,
- opisuje przebieg walk w czasie kampanii wrześniowej, wskazuje miejsca największego oporu Polaków,
- przedstawia na przykładach bohaterstwo wojska i społeczeństwa polskiego,
- ocenia postawę Polaków, Francji i Wielkiej Brytanii oraz ZSRS,
- posługując się mapą definiuje pojęcie wojny błyskawicznej,
- opisuje agresję Armii Czerwonej na Polskę.

II wojna światowa

Uczeń:

- wymienia państwa osi i koalicji antyhitlerowskiej, ocenia potencjał bloków walczących państw,
- wymienia momenty przełomowe w wojnie,
- dostrzega związek między posiadaniem inicjatywy strategicznej a przewagą technologiczną i potencjałem demograficznym,
- wyjaśnia przyczyny zwycięstwa koalicji antyhitlerowskiej,
- porównuje politykę okupacyjną Niemiec w różnych częściach Europy,
- przedstawia politykę eksterminacyjną Niemiec wobec ludności żydowskiej, romskiej i słowiańskiej,
- ocenia postawy społeczeństw okupowanej Europy, w tym Polaków, wobec Holokaustu,
- ocenia postanowienia konferencji Wielkiej Trójki z punktu widzenia państw Europy Środkowej i Wschodniej, Niemiec, mocarstw zachodnich oraz ZSRS (Teheran, Jałta, Poczdam),
- przedstawia bilans II wojny światowej: demograficzny, ekonomiczny, polityczny i społeczny, dokonuje oceny zmian.

Polska w czasie II wojny światowej

Uczeń:

- na podstawie mapy przedstawia podział Polski między III Rzeszą a ZSRS,
- porównuje politykę Niemiec i ZSRS wobec społeczeństwa polskiego,
- charakteryzuje metody okupantów i postawę Polaków,
- opisuje i ocenia konflikt polsko-ukraiński na Wołyniu,
- wyjaśnia przyczyny ludobójstwa dokonanego na ludności polskiej przez ukraińskich nacjonalistów,
- charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego w sferze politycznej i militarnej,
- dostrzega wkład polskiego ruchu oporu w pokonanie państw osi,
- charakteryzuje formy walki cywilnej i zbrojnej,
- przedstawia przyczyny wybuchu powstania warszawskiego, ocenia szanse powodzenia zrywu,
- ocenia postawę powstańców, ludności cywilnej, ZSRS i aliantów zachodnich,
- przedstawia okoliczności powstania i działalność polskich władz na uchodźstwie,
- dostrzega wpływ sytuacji politycznej na pozycję Polski w koalicji antyhitlerowskiej,
- opisuje stosunki polsko-sowieckie,

- przedstawia i ocenia politykę mocarstw wobec Polski ze szczególnym uwzględnieniem konferencji Wielkiej Trójki,
- umieszcza w czasie i przestrzeni działania zbrojne polskich jednostek militarnych,
- ocenia wkład Polaków w pokonanie państw osi,
- przedstawia bilans II wojny światowej w odniesieniu do Polski i Polaków.

Świat po II wojnie światowej

Uczeń:

- rozumie przyczyny rozpadu koalicji antyhitlerowskiej, powstania powojennego ładu dwubiegunowego i bloków polityczno-militarnych,
- rozumie przyczyny powstania ONZ, ocenia cele tej organizacji,
- dokonuje bilansu II wojny światowej w sferze społecznej, gospodarczej i politycznej,
- przedstawia proces przejmowania władzy przez ZSRS i ekipy rządowe innych państw w Europie Środkowej,
- opisuje protesty społeczne na Węgrzech i w Czechosłowacji,
- opisuje proces dekolonizacji, dostrzega związek między II wojną światową a dekolonizacją,
- przedstawia procesy polityczne w krajach Dalekiego Wschodu i Bliskiego Wschodu,
- rozumie, jaką rolę w utrzymaniu światowego pokoju odgrywały wojny i konflikty lokalne (w Korei, Wietnamie i Afganistanie),
- przedstawia przyczyny wewnętrzne i zewnętrzne rozpadu bloku wschodniego i ZSRS,
- dostrzega przekształcenie ładu dwubiegunowego w jednobiegunowy (USA),
- przedstawia procesy demokratyzacji w państwach Europy Środkowej i Wschodniej,
- opisuje procesy integracyjne w Europie i na innych kontynentach,
- charakteryzuje przemiany społeczne i kulturowe w świecie po II wojnie światowej.

Polska po II wojnie światowej

Uczeń:

- opisuje nowy kształt geograficzny, narodowościowy i społeczny Polski po 1945 r.,
- ocenia taktykę komunistów w przejmowaniu władzy, porównuje ją z sytuacją w innych państwach,
- omawia proces budowania nowego porządku w latach 1944–1952,
- ocenia różnorodne postawy Polaków wobec nowej władzy – poparcie lub opór (w tym postawę żołnierzy niezłomnych),
- charakteryzuje terror okresu stalinowskiego, ocenia jego skutki,
- charakteryzuje socrealizm,
- charakteryzuje podłoże polityczne i społeczne wydarzeń 1956 r.

Polska Rzeczpospolita Ludowa

Uczeń:

- opisuje system władzy w komunistycznej Polsce,
- przedstawia formy uzależnienia Polski od ZSRS,
- porównuje podłoże, przebieg i skutki następujących kryzysów: Marzec 68, Grudzień 70, Czerwiec 76,
- charakteryzuje powstanie opozycji (KOR, ROPCiO),
- ocenia rolę Kościoła katolickiego w życiu społecznym i politycznym w PRL,
- dostrzega rolę Jana Pawła II w historii Polski,
- wyjaśnia przyczyny i następstwa strajków w 1980 r.,
- ocenia cele Solidarności oraz postawę społeczeństwa i władz wobec strajków,
- charakteryzuje pozycję Polski na arenie międzynarodowej, działalność w ONZ,
- opisuje przemiany społeczne i kulturowe w PRL.

Polska na drodze do demokracji

Uczeń:

- opisuje przebieg i konsekwencje stanu wojennego,
- ocenia postawę społeczeństwa i władz Polski oraz innych państw wobec stanu wojennego,
- opisuje różne formy oporu społecznego w czasach komunistycznych,
- wyjaśnia przyczyny rozpoczęcia rozmów między władzami PRL a opozycją,
- ocenia fakt porozumienia Okrągłego Stołu oraz ocenia decyzje podjęte w trakcie obrad,
- opisuje wydarzenia 1989 i 1990 r. w Polsce (takie jak: Okrągły Stół, wybory czerwcowe, powstanie rządu Tadeusza Mazowieckiego, wybór Lecha Wałęsy na prezydenta),
- przedstawia założenia planu Balcerowicza, ocenia skutki gospodarcze i społeczne,
- omawia przemiany polityczne w latach 90., spory wewnątrz dawnej opozycji,
- charakteryzuje i ocenia przemiany ustrojowe,
- przedstawia zmiany w pozycji międzynarodowej Polski po rozpadzie bloku wschodniego i przystąpieniu do NATO i UE,
- ocenia zmiany kulturowe zachodzące w społeczeństwie polskim po 1989 r.

Umiejętności

Uczeń:

- posługuje się mapą (odczytywanie informacji w ujęciu statycznym i dynamicznym),
- dokonuje analizy tekstu źródłowego,
- analizuje źródła ikonograficzne w warstwie informacyjnej i propagandowej,
- lokalizuje wydarzenia w czasie, oblicza upływ czasu między wydarzeniami, porządkuje wydarzenia w kolejności chronologicznej,
- posługuje się poznanymi pojęciami,
- wykazuje związki przyczynowo-skutkowe między wydarzeniami, między zjawiskami z różnych dziedzin życia społecznego, a także zjawiskami zachodzącymi w różnych państwach,
- dostrzega zmiany w życiu społeczeństw i ocenia te zmiany,
- ocenia zmiany ustrojowe zachodzące w Polsce w XX i XXI w.,
- dostrzega wpływ wydarzeń z przeszłości na współczesny obraz Polski, Europy i świata,
- ocenia dokonania postaci historycznych,
- wyciąga wnioski, uzasadnia swoje stanowisko,
- buduje ciągi narracyjne,
- ocenia postaci i zjawiska.

Postawy

Uczeń:

- szanuje osiągnięcia cywilizacyjne człowieka,
- dostrzega zagrożenia cywilizacyjne,
- docenia dokonania Polaków w zakresie polityki, gospodarki i kultury dla budowy niezależnego i silnego państwa,
- krytycznie odnosi się do zjawisk i ustrojów totalitarnych,
- przyjmuje system wartości związane z demokracją,
- dostrzega znaczenie integracji europejskiej dla pokoju w Europie,
- docenia fakt istnienia państwa jako wartości dla narodu,
- szanuje postawę współpracy między narodami.

Kryteria wystawiania oceny

Kryteria oceniania uczniów w klasach IV-VIII z historii

Ocena celująca (6)

Uczeń wykazuje się pełną znajomością faktografii terminologii historycznej, trafnie sytuuje wydarzenia historyczne w czasie i przestrzeni oraz umie prezentować i uzasadniać własne stanowisko. Samodzielnie selekcjonuje i interpretuje

wydarzenia historyczne, wysuwa oryginalne wnioski, dokonuje niezależnych ocen. Wobec odmiennych poglądów w historiografii wykazuje postawę krytyczną. Dokonuje integracji wiedzy o przeszłości czerpanej z różnych źródeł informacji oraz własnych doświadczeń, ocen i refleksji. Aktywnie uczestniczy w pracy na lekcjach. Osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych i olimpiadzie historycznej.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń wykazuje się znajomością podstawowych, rozszerzających i dopełniających treści programowych, umiejętnością analizowania i interpretacji wydarzeń historycznych. Dokonuje ich twórczego oceniania oraz wnioskowania. Bez trudności i trafnie umiejscawia wydarzenia w czasie i przestrzeni. Wykazuje zainteresowanie problematyką historyczną, samodzielnie poszerza wiedzę, bezbłędnie wywiązuje się ze stawianych przed nim zadań, a także samodzielnie się ich podejmuje.

Ocena dobra (4)

Uczeń zna podstawowe i rozszerzające treści programowe, umie odtwórczo, ale logicznie formułować oceny i wnioski oraz interpretować fakty i zjawiska historyczne. Z drobnymi błędami potrafi je umiejscowić w czasie i przestrzeni. Wykazuje aktywność na zajęciach; dobrowolnie podejmuje się stawianych przed nim zadań.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń wykazuje się znajomością podstawowych wiadomości historycznych, ograniczoną umiejętnością ich analizy przyczynowo-skutkowej. W niewielkim stopniu podejmuje próbę oceny wydarzeń i zjawisk historycznych. W zakresie podstawowym operuje czasem i przestrzenią. Posługuje się językiem potocznym, ma ubogi zasób słownictwa.

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń – mimo wyraźnych braków w wiedzy oraz błędów – potrafi przy wydatnej pomocy nauczyciela opanować wiadomości i umiejętności konieczne, istotne dla dalszego etapu kształcenia. Formułuje powierzchowne wnioski i płytkie oceny wydarzeń oraz postaci. Wykazuje niewielką znajomość chronologii i terminologii oraz błędnie lokalizuje fakty historyczne w przestrzeni. Operuje językiem bardzo prostym i ubogim pod względem leksykalnym.

Ocena niedostateczna (1)

Uczeń nie opanował podstawowego materiału rzeczowego i terminologii historycznej. W sposób błędny formułuje oceny; wysuwa nieprawdziwe wnioski. Nie ma umiejętności lokalizowania wydarzeń historycznych w czasie i przestrzeni. Popętnia poważne błędy chronologiczne. Jego język jest bardzo prosty i niekomunikatywny. Poziom wiedzy i umiejętności uniemożliwia mu kontynuację nauki na wyższym szczeblu kształcenia.

Bieżące ocenianie obejmuje: dłuższe formy pracy pisemnej, testy, krótkie formy pisemne (kartkówki), sprawdziany, pracę z tekstem źródłowym, odpowiedzi ustne, pracę w grupach,. Oceniana może być także aktywność ucznia na lekcjach, udział w konkursach i olimpiadach.

mgr Aleksandra Kaczmarek- Flies

mgr Jolanta Wodnicka